

פ ר ו ט ו ק ו ל מס' 138/ג

מישיבת ועדת הכספים, שהתקיימה ביום ה', כ"ז באב
תשי"ד - 26.8.54, בטעה 9.30.

נרמכים: חברי הועדה:

- י. גורי - היו"ר
- ז. ספר
- ק. לוז
- ט. דיין

טוֹרְטָנִים:

- טר ארנון - מטעם האוצר
- טר עילם - הסנהל הכללי של משרד העבודה
- טר טויאל - הסנהל הכללי של משרד הפנים
- טר מורוקר - מטעם האוצר
- טר בזק - מזכיר הועדה

טדו-היום:

תקציב הפיתוח לשנת 1954/55, טעיפים
עבודות צבוריות, עבודות להגברת התעסוקה,
הלוואות לרשויות המקומיות, חבירות צבוריות,
בנינים לטוסדות רפואיים, לבתי-ספר ולטוסדות
מכשלתיים.

היו"ר י. גורי:

פוחם את הישיבה.

אנו עוברים לסעיף, עבודות צבוריות בתקציב

הפיתוח.

אני מסער לעצמי שבמשרד העבודה ישנה תוכנית
על רשת הכבישים בארץ מבחינת הצרכים הכוללים. התוכנית הזו מתבטאת לפי
סלבים של טוקדם ומאוחר, אבל כדי שנה בשנה מסקיעים טיליונים הן בכבישים
איזוריים, הן בכבישים ארציים והן בכבישי גישה. בפוספקטיבה טטויימת אנו
צריכים להגיע כעבור זמן מה לנקודת רוויה. האם אפשר לקבל סקר, באיזה אופן
נוכל לראות את נקודת הרוויה שלא בצטרך יותר לבנות כבישים, טכל טלטת הטוגים-
ארציים, איזוריים וכבישי גישה.

ז. ספר:

א) מה פירושו של סעיף 102 - כביש עוקף
מלחה?

טר עילם:

הכנהרה טעטו גרפה לכך שהכביש, כפי שהוא
קיים היום, נמצא בפתח הכנהרה, ובדור טיש
צורך קצת להרחיקו. טוכם בשעתו טכל החומר טיוציאו טן הכנהרה יטתטטו בו
לסלילת כביש עוקף.

ז. ספר:

בסעיף, כבישי פיתוח להקלאות אני רואה
שני כבישים - טטיר - עטיר וכפר גלעדי -
חונין - אטר טטוטן בהם, עבודות עפר ומצע"ו, עבודות עפר בטלע בלבד; מה
פירוש הדבר?

טר עילם:

זהו הטלב הטוקדם של סלילת כביש. כל כביש
יש לו טכבה יטודית של עפר, קורקר או טטהו
אחר, טכבה אשר יוצרת את המסילה טעליה טופכים את הרבדים העליונים.

ז. ספר:

האם הטעיות, השלכת כבישי גישה ל-11 ישובים ו"ספור כבישים חדשים ל-44 ישובים"

מה יחסים להתישבות החדשה?

טר עילם:

כולם ישובים חקלאיים, רובם חדשים, יתכן שיש כמה בינוניים מבחינת חומק. ישנה רשימה של 70 וכמה ישובים אליהם יסללו כבישי גישה, ובטלב הביצוע הראשון עומדים בתור 44 ישובים.

הינו"ר י. גורי:

אני מבקש הסבר על הסכום של 970,000 ל"ה הכופיע בסעיף, השתתפות בתקציב הרגיל לפי איזה פרינציפ קובעים את ההשתתפות הזו?

טר ארנון:

הסכום הזה אינו סופיע כדי להקל על התקציב הרגיל. במחלקת העבודות הצבוריות ישנו סגנון שלם שעובד בחלקו עבור תקציב הרגיל - החזקת כבישים, בדיק בית וכו' - ובחלקו עבור כל ביני עבודות טעיות תקציב הפיתוח - כבישים, טבנים טמטלתיים וכו' עד לפני גנה וחצי חלק טאנטי ט.ע.צ. קבלו את התשלומים דרך סעיפים אלה. התברר שגם טצד וציבות הסגנון, גם טצט ט.ע.צ. וגם טצד ההסתדרות ישנה דרישה שלג יהיה הבדל בטיפול בין העובדים שעובדים בהחזקה ובין אלה שעובדים בעבודות פיתוח. הוחלט, על כן, להעביר את כל הסגנון של ט.ע.צ. לתקציב הרגיל, אבל הואיל וט.ע.צ. מבצעת גם עבודות פיתוח, לא יכולנו להטיל את כל הוצאות הסגנון על התקציב הרגיל בלבד. לפי חשבון טעטיון הגענו לסכום של 970,000 ל"ה, או בערך 12.5% סכלל ההוצאות של ט.ע.צ.; וזה מהווה הוצאת הסגנון עבור עבודות פיתוח על חשבון תקציב הפיתוח. אולם אין סעיף זה גובע כלל מהחשבה להקל על התקציב הרגיל.

טר עילם:

אם כי ענין זה מוצדק מבחינה פרינציפיונית, הרי תוצאתו הטעטית היא הטעטת היקר פעולת הפיתוח.

ק. לוז:

ברצוני לטאול האם אין הנוהג הזה קיים גם לגבי טטרדים אחרים, למשל טטרד החקלאות, כי דווקא בטטרד החקלאות יש סגנון מיוחד לפיתוח.

טר ארנון:

אין זו עבודת פיתוח טטטית. בטידה וטטרד החקלאות יעשה עבודת פיתוח טטטית - בניית טפעלים וכד' - הרי אז נוהגים באותה הצורה.

ק. לוז:

הסכום הכולל של סעיף עבודות צבוריות, כ-7 מיליון ל"ה, יתן 400,000 ימי עבודה, זאת אומרת כ-18 ל"ה ליום עבודה, וזה די יקר.

טר עילם:

עד היום טאלה זו לא הוכרעה. לכאורה, בבנין טסקיעים על יום עבודה סכום כטט כפול, אבל עבודה זו נותנת הטעפוליות אחרות של טעסוקה - טרצפות, בלוקים, נגרות, טטברות, זגבות ועוד, פירוש הדבר שיש עבודה נוספת טאינה טעטית בבנין. והחיסוב הוא שיש כ-50 - 60 אחוז עבודה נוספת בענף הבנין. בכביש יש גם כן עבודות נוספות, אבל אין כל חומרים הדורשים עיבוד קודם פרט לחצץ, על כן העבודה הנוספת כאן אינה יותר מאשר טליש, כלומר כ-30 אחוז. טאז שהוכנסו בעבודת הטלילה טכוונות לעבודות עפר ואבן, העסקת אנשים קטנה, כי בדרך של ידיים עובדות אי אפשר להטיג אותו כביש טאפטר להטיג על ידי טכוונות, וגם רוצים להחליף עבודת טכוונה בעבודת ידיים יוצא, טאם פועל יקבל 4.5 ל"ה, הרי הרפדוקציה הטעטית שווה לחצי ל"ה ו-4 ל"ה כאילו בתבוננו טתם. ואם רוצים להטקיע יותר ימי עבודה בכבישים, כאילו טורפים כסף טתם. כביש טובל למטל, טעלה כטעט טיליון ל"ה, בו היתה עבודת ידיים באופן יחסי טעטה. לכן, עבודה זו טטכניסטים טכלולים, בטרוצת הזמן, בטלאכת הכבישים - ניצול התנאים הרבילים, טיטוט בחצץ טואדי, בטקום חצץ גרוז וכו' - יש בה טטום הפחתה של ימי עבודה, אם כי מבחינה לאומית הדבר מהווה קיטוץ.

אענה כעת לשאלה הראשונה של היו"ר.
 סכחינת הגיונית צריך לוטר שאם יש פרוגרסה של כבישים - כבישים ארציים, כבישים איזוריים וכבישי גישה - אשר נחוץ לסלול אותם, הרי יכולנו לעשות חשבון מדויק כמה תעלה כל הטלאכה הזאת ובכמה תקציבי פיתוח נוכל לסיימה. אולם מי שינסה לעשות חשבון כזה ויאמר שבעוד 3,2 או 4 תקציבי פיתוח בסיים את הטלאכה, הרי הוא יטעה, מטום שאם נראה את הנגב, לדוגמה, על צרכיו היום, סכחינת הכבישים, הרי במידה שתהיה אינטנסיפיקציה מוכרחים להוסיף כבישים והרסת סמטעפת. אביא עוד דוגמה, ניקח למשל את הגוש ברור-חיל בכיוון מזרחה עד בית גוברין; כל הקטע הזה עדיין אינו מנוצל על ידי שום גוף התיישבותי ובו עוברים מספר כבישים - טאסקלון לבית גוברין, סקסינה לפלוג'ה ובאר-טבע והכביש שבא מבית גוברין - ולכאורה יש בגוש זה מספיק כבישים; אולם אם יצליחו בסנתיים הקרובות להתישב בגוש זה - והתוכנית היא להוסיב אף משפחות פעולי טונים ופרוקו - הרי יגדל היקף התוכנית לכבישים בגוש זה.

אני רוצה לוטר שקיימת רשימה יסודית של כבישים סכחינת הצורך הנראה לעין - חלקם בשורה ראשונה וחלקם בשורה אחרונה - כבישים אשר יסללו תוך תקופה מסויימת ואשר יעברו לצרכים הדחופים ביותר, אולם אי אפשר לוטר שיש תוכנית סופית, מטום שהצרכים גודלים.

היו"ר י. גורי:
 אני שואל באיזה מידה תוכנית זו מותאמת לתוכנית 7 הסנים.

מר עילם:
 אם שנה זו אנו מבצעים תוכנית שהיתה בחלקה ברורה לפני שנה, הרי בינתיים נתחדשו דברים מסויימים. השנה חשבנו לעשות תוכנית של 12 סיליון ל"י לכבישים, וטאחר שהוקצב רק סכום של 7 סיליון, הרי 5 סיליונים הנותרים, יאומר נכון התוכנית הקשורה בהם תהיה החלק הראשון בתוכנית הכוללת של השנה הבאה, אולם גם אם נאמר שבשנה הבאה נבצע ראשית כל את מה שקבענו השנה, הרי אם יתחדש משהו ויתברר שבסקום מסויים יש צורך דחוף לכביש, אנו עלולים להקדים ולבצע עבודה זו ולדחות משהו מהתוכנית היסודית.

ס. דיין:
 לא בטעם מקומרת עושים כבישים בלתי מוטלטים. בבארותיים, למשל, יש כביש שאיש אינו מסכים לנסוע בו, מפילו לא גפרו אותו עד הנקודה ההכרחית. במקום לעשות את הכביש עד מרכז החיים של המושב - צרכניה, טאלכה וכו' - משאירים כמה טאות סטרים בלתי גטורים; אני שואל: מדוע אינם גוטרים כמה טאות סטרים אלה? התוצאה היא שהכביש נהרס ונגרם סבל לאנשי הכפר.

(ב) על חשבון מי עושים את הכבישים בארץ?
 על חשבון מי נעשים הכבישים הבינעירוניים ועל חשבון מי - הכבישים בהתיישבות החדשה ובטושבות?

(ג) כמה כבישים עשו בהתיישבות החדשה טראסית קום הסדינה ומה דרוש עדיין לעשות כדי להסלים את כל רשת כבישי הגישה, ובטסך כמה זמן משרדכם חושב להסלים את כל כבשי הגישה?

מר עילם:
 לשאלת מיב הכבישים אני מוכרח לוטר ששאלה זו אינה חדשה, היא נשאלת מדי שנה בשנה. בטעמו קבעו שכביש גישה לישוב חקלאי מגיע לראשית הנקודה, ובמידה שהדבר מתייחס לקיבוץ - עד שער המסק. בטושב אין שער, על כן אף פעם לא היה ברור עד איזה נקודה צריך לסלול את הכביש, והיה ויכוח מטידי בין אנשי המסק ואנשי ט.ע.צ. הניטוקים היו פטוטטים; המסק רצה להאריך פניטה וט.ע.צ. רצתה לקסף. בטופו של דבר סוכם - וכך נוהגים מאז 1952 - שבטושב הכביש יגיע עד לבנין הצבורי הרפרוזנטטיבי, פ ומר עד לצרכניה. וברור שמספר יטובים שהוקטו בטנת 1951 - 1950, ושעשו אותם ארוכים - לא כאן המקום לדבר על צורת תכנון זו - יצרו בעיה שלא יהיה לה תקנה ופתרון בטסך טנים רבות.

לגבי ההתיישבות החדשה בסנתיים האחרונות קיימת דאגה לתאם את כל הפעולה הזו על ידי הדגשת הגורם לל הכביש האיזורי שהוא העורך המרכזי באיזור מסויים ומשרת כל יטובי הטבינה.

בשנת-יח-שלש הרחשונות הרבה דברים נעשו בלי התאמה הדדית, למשל - כיסוי
כבישי גישה במספלט. המספלט נחשב כל הזמן לחומר יקר, היום עולה שונה
מספלט - עם גיטול הטובתידה לדלק - למעלה מ-100 ל"י, ומין זה שוטט לתת
לכל כביש, שיש בו תנועה מעטה, מספלט. בעבר היו עושים כבישי גישה ברובד
של סולינג ועל זה מעלים מספלט; הם עושים כעת כביש בלי הכיסוי של מספלט,
הרי מוטרים שהכיבט רע. לאחרונה עושים גם עם רבדים של קורקר, ומין מותה
תוצאה מספר במקרה של כיסוי סולינג. על כן ברור שלא כדאי לעשות כבישי
מספלט במקומות שעל הכביש נוסעים כלי רכב מעטים.

אשר לשאלה הטובה של מה"כ דיין, סתי תגמר
התוכנית של הכבישים החדשים, מי אפשר לתת תשובה. לזמן המועד, לכן אנו
נזקקים לשיטה של סילוב כבישים איזוריים שמטרתם מספר ישובים ומהרי
כן אנו מביעים למדרגה מושלמת של גיוע התוכנית. בגוש שובל העירק המרכזי
אנו כביש טוב א"ע מספלט, אבל ההסתעפויות הן כבישי קורקר. מבחינת החשבון
המזוט שלי כביש מספלט עולה פעם גיוקר והחזקתו - בזול, והילו כביש קורקר
להיפך - עולה בזול והחזקתו - גיוקר. על כן מי אפשר לדרוש מאד מאד להרבות
בכבישי גישה ומאד שני לדרוש שכל כבישי הגישה יהיו כבישי מספלט. בין שני
רצונות אלה טעם אנשים ידעו לגשר, ואם אנו מתעלמים מבעיית התעסוקה, הרי
אפשר היה להגיע למצב טוב יותר.

קיימת ועדה הקובעת את תור העדיפות

של כבישי הגישה, הועדה הזו מורכבת ממנהל ט.ע.צ., המהנדס הראשי של מחלקת
ההתיישבות ונציג המועצות האיזוריות. ועדה זו הרכיבה את רשימת הכבישים,
וכל כביש בסלל בהתאם לתור שלו. אם כי בתקציב נאמר כי התוכנית היא על
44 כבישים חדשים, הרי יצליחו בודאי לסלול עוד כ-15 כבישים במסגרת
הסעיף עבודות להגברת התעסוקה.

אני רוצה לומר שמבחינה מסויימת בריה לו לכביש
לא להיות מצופה כבר בשנה הראשונה של הנחת הסוללה, ובחנונו גם יוצאים מתוך
ההנחה שהגופים ההתיישבותיים אינם גופים חלשים כל ימי חייהם, כי אם יש
מסיחת מוח, ואם משק מקבל כביש מסוג זה, הרי בטחן שנת-יח-שלש הנאות
הוא מתחזק ויכול להגיע לשיפור הכביש. השיפור אינו נעשה על חשבון המשק
בלבד, כי גם בהשתתפות ט.ע.צ. המשק המעוניין שמתחם בעיקר בהלוואות, ורק
חלק קטן במזוטנים. ההלוואות ניתנות לתקופה של 8 - 10 שנים. ברור לכל אדם
שרצוי היה לעשות כביש מושלם לכל בקודה ובקודה, אבל מאחר שהמפעלים מוגבלים,
ברור שחלק גדול מהתקציב מושקע בכבישים איזוריים, עורקיים, והמעייין
ברשימת הכבישים האלה יראה שהם משרתים את החקלאות מכל הישובים. כבישים
אלה תופסים כ-60% מכלל התקציב לכבישים.

ט. דיין

הטענה היא שאין צורך, אבל אני טוען
שהפרופורציה בין העיר והכפר אינה נכונה, אין
מבינים כי הכפר עומד בחזית ומגן על העיר. חומר טר עילם
שמספלט זהו דבר יקר; בכביש כזה מי אפשר בכלל לבסוע, נוסעים
על ידו ולא עולים עליו.

אני מבין שנקבע היזה פרינציפ בנוגע לבקודה
הסופית של כביש הגישה, עד הצרכניה של הכפר; אולם בפועל יש גם מחלבה,
וכיצד רוצים שהאנשים יסתנו בחורף כדי אלה 100 מטר בנוף עד לצרכניה? וזה
במשך שנים.

אמר טר עילם: הם יתחזקו במשך הזמן. בכל
מקום מוטרים מותו דבר, גם בהלוואות נותנים 70% ומוטרים - הם יתחזקו. אבל
הבעיה היא: עד אשר יתחזקו, ועד אז הנשמה יוצאת. אני מוטר ברצינות: אילו
הלך כל אחד מכתבו שבה מות להתיישבות והיה רוצה את המצב - היה מדבר אחרת
והיה מתיחס אחרת לבעיות אלה. אני מוטר מצריך לשנות את הפרופורציה בין
העיר ובין הכפר.

לא קבלתי תשובה על שאלתי בנוגע לכבישים
הביצועיים והעירוניים.

כביש תל-אביב - נתניה לפסל, נטלל על חשבון
המטלה, עיריית תל-אביב ועיריית נתניה.

סך עילם:

היו"ר י. גורי:
ישנם כבישים שמוציאה סוללתם על חשבונה,
יש כבישים שנטללים סוף שותפות עם גורמים
שונים, וכל גורם מטיל על הזרוע את ההוצאות המלה, ויש כבישים עירוניים
שהם מתכטים 75% על חשבון המזרחיים הגרים טשני צדי הכביש ו-25% על חשבון
העירייה.

סך עילם:
בהתיינות החדשה כבישי הגיטה הם 100% על
חשבון המטלה. בהתיינות המבוטסת - 50%
על חשבון המטלה ו-50% על חשבון המסק.

אני רוצה לציין כי במקומות מסוייטים
נטללים כבישים טוב א' רק בשים לב לצרכים הבטחוניים, מניעת אפשרות של
הנחת מוקשים.

אני טוב רוצה להדביש כי הכבישים העורקיים
למעשה עוזרים מאד לחקלאות, אמכילם בקראים כבישי גיטה. לפני שלט שנים
ראיתי צורך לגטור את הכביש לנתיב הל"ה, נס הרים ומבואות ביתר. הכביש
הזה עלה הרבה כסף וכלם שטחו על סלילתו; אולם כדי להגיע ממבואות ביתר
לירושלים - ומבואות ביתר מרוחקת לירושלים רק 5 קל"מ בקו מוריירי -
צריכים לנטוע על פני כבישם באורך 70 קל"מ; או כדי לנטוע מנתיב הל"ה;
המרוחקת 7 קל"מ לירושלים, לירושלים; צריך לעבור על פני 60 קל"מ כביש.
כעת אנו סוללים את הכביש נס-הרים - דיר סיין - עין-כרם בלי אטפלט, ובדרך
זו יטעו ממבואות ביתר לירושלים 7 קל"מ במקום 70. אמנם אחרי הכל יוכלו
אנשי מבואות ביתר לטעון: חסרים לנו 200 מטר, אין אתם מבינים אותנו -
אולם ל-200 מטר מלה אין כל תועלת אם לא סללו לפני זה את הכביש של 15 קל"מ.
ואם כי הדברים אינם עומדים בדיוק ביוט כזה, בשאלת האטלה מה יותר חשוב -
סלאנשי מבואות ביתר יהיה כביש אטפלט של 200 מטר או כביש קורקר של 15
קל"מ, וברור שהדבר השני עדיף. אין הענין מה פשוט, ואני אפשר להציג אותו
בצורה כל כך פרימטיבית. אני סבור שבמסך שנתיים-שלט טלמכת הכבישים בארץ
נתנה את תרומתה להתיינות.

עבודות להגברת התעסוקה

היו"ר י. גורי:
ישנם כאן שני סכומים המסתכמים ב-6.4 מיליון
ל"י ואשר שייכים לתחום החקלאות וההתיינות -
הגברת התעסוקה בחקלאות, 4,850,000 ל"י והגברת התעסוקה בהתיינות -
1,550,000 ל"י; ומיליון בתחום התעשייה והמלאכה שופיע סכום של 4 מיליון
ל"י ועוד כמה סכומים. ברצוני לשאול האם התוכניות האלה לעובדות על כל
פריטיהן עם שני המטרדים הנוצעים בדבר, מטרד החקלאות ומטרד המסחר
והתעשייה, או שזה מבחינת כלי אשר יכניסו בו תוכן טפורט.

פ. לוז:
יש לי שאלה כללית: בדברי ההסבר ישנו
פירוט של כל הסכומים הניתנים בתור הלואה
בהסקעות; אם אני מצרף את הסכומים השופיעים כאן כהלואה, הרי הסך הכולל
אינו מתאים לפירוט כפי שניתן בדברי ההסבר.

ז. צנע:
א) הייתי מבקש לקבל הסברים לגבי התוכנית
ל"מטרד הקרקע ומרעה טבעי" וכן לגבי הסטוט
בסכום שהוקצב בסעיף זה.

ב) לגבן הסעיף, תעסוקה חקלאית בהתיינות
החדשה הייתי מבקש לקבל הסבר מה הם הקוים הכלליים של התוכנית להוצאת
הסכום של 900 אלף ל"י שהוקצב בסעיף זה. האם הכוונה היא לכל צורות
ההתיינות או לא?

ג) באותו סעיף יש סעיף-משנה, קרן קליטה
לעולים במוטבים ותזיקים - 50 אלף ל"י; אני סבור שסכום זה אפסיל ושנחוץ
הרבה יותר, וכן אינני מבין למה קרן הזו מכוונת למוטבים ותזיקים ללבד.

ד) אשר לסעיף, הלוואות לעבודות צבוריות
ופיתוח במסגרת הרשויות המקומיות, ברצוני לשאול לאיזה רשויות מקומיות
יינתנו סכומים מסעיף זה ולאיזה עבודות פיתוח.

ס. דיון:
אנחנו שמענו על כך, שבוסף על הלוואות
הניתנות לכל טיבי פעולות, נותנים גם
תמיכה לכל יום עבודה; באיזה סוגים ניתנת תמיכה זו?

סר עילם:
השנה סעיף זה אינו קיים. לפי הסידור
שהיה בשנה שעברה - ושאיננו קיים עוד -
ניתנו כהלוואה 3 ל"י לכל יום עבודה בעבודות מסוימות, וברשותו של טקבל
ההלוואה היה להחזיר בסוף השנה 2 ל"י במקום 3.

ס. דיון:
ברצוני לשאול כיצד מתחלק הסכום המופיע
בסעיף, הן חוזר להרחבת הקליטה בפעלי
תעסיה וטלאכה.

אשר לסעיף, עבודות במסגרת מחלקת
עבודות צבוריות, האם הכסף הזה אינו חוזר?

סר עילם:
קבוצת הסעיפים אשר מתייחסת לחקלאות
מתואמת בתוכנית ביצוע עם משרד החקלאות.
ישנם כמה ענפים ממופיעים, בטכומים מסוימים; גם בתקציב משרד החקלאות,
כלומר חלק מתכסה על ידי תקציב משרד החקלאות.

אשר לשאלת הה"כ לזו, למעשה סכום הלוואות
יהיה יותר גדול, אם כי סעיף מסוימים מסומן כגון כהלוואה לא יוצא כהלוואה.
דרך כלל חלק הלוואות יגדל, ואני רוצה לוטר שכל הסעיפים בהגברת התעסוקה
בסמח החקלאות, טוטאסת תוכנית ביצוע עם משרד החקלאות והרוב נעשה דרך
כלים של משרד החקלאות.

אשר לקבוצה השניה של סעיפים הקטורים
בהגברת התעסוקה בשטח התעסיה והטלאכה, הפרינציפלים טוגדרים עם משרד המסחר
והתעסיה, וכן אם משרד האוצר. הסכום של 3.6 מיליון ל"י המופיע בסעיף
הון חוזר להרחבת הקליטה בפעלי תעסיה וטלאכה עלול לגדול, מבחינת האפקט
שלו, ל-6 מיליון ל"י. הלוואות אלה יינתנו באמצעות בנקים לתעסיה וטלאכה,
ההסתמפות של הבנקים תהיה לירה כנגד לירה. הכוונה היא להרבות בתעסוקה,
וכל טפעל, גדול או קטן, יוכל לקבל הלוואה על העסקת פועלים נוספים - בין
על ידי משרד נוספת ובין על ידי הגדלת מספר העובדים במשרת אותה.
ההלוואה תינתן כאשראי להון חוזר בשיעור של 1500 - 2000 ל"י לפועל לכל
פועל לשנה.

בראש וראשונה יינתן אשראי כזה לפעלי
שהוספת הפועלים תגדל תוצרתו שהיא תוצרת ליצוא, כלומר על ידי זה
גולל הייצור לשם ייצוא. בשורה שניה יהיו המפעלים שאינם עובדים לשם
ייצוא אלא לשם תצרוכת פנימית, תצרוכת שיש בה הקטנת היבוא. בשורה
שלישית יעמדו המפעלים הנמצאים באיזורים שהמדינה מעוניינת בפיתוחם
וקידום, למשל איזור ירושלים, איזורי ספר, באר-סבע וכד'. ובשורה אחרונה
יעמדו המפעלים שאינם סייבים לאחד משלשת הסוגים האלה אבל מייצרים
מוצרים פחות או יותר בעלי ערך לתצרוכת פנימית. כדוגמה שלילית אוכל
לוטר, שאם, למשל, מכבסה תבקס אשראי לשם תוספת פועלים, האשראי לא
יינתן מטום שהכוונה היא על תוספת ייצור ולא על עבודת שרותים.

פעולה זו תבוצע על ידי בנקים באמצעות
גוף שיהיה מורכב מנציגי שלשת המסדרים - אוצר, מסחר ותעסיה ועבודה,
בסיתוף עם נציגי התאחדות בעלי התעסיה ונציגי האיגוד המקצועי של ההסתדרות.
נציגים אלה יאחר דעה בעניינים המיוחדים להם - התעסיה הפרטית ומפעלי
חברת העובדים. כללים אלה נקבעו על ידי הועדה לאחר דיונים, ולפיהם
מתחילים כבר לפעול. לפתיחת הפעולה נוסדה קרן קטנה בירושלים, וכבר חולקו
סכומים מקרן זו.

הסעיף, הכשרה מקצועית בענפי תעשייה
אמנם בקרא הלוואות, אבל אין סכום זה נחשב כהלוואה מקטיבית. לגבי סעיף
זה היו חלוקי-דעות, אבל כעת התוכנית ערוכה עם מסדר הסכום והתעשייה ולגבי
הפרינציפלים אין יותר חלוקי דעות. על סמך זה מבי מקורה שפעולה זו תוצא
לפועל כסדרה.

הסעיף, קרן קליטה לעולים בטושבים
ותיקים" כולל רק 50 אלף ל"י ונכון שזהו סכום קטן. על כן מבי חייב הסבר.
בקצה התקופה של פעולת התקציב הפיתוח בשנה שעברה הופנתה תשומת-לב מסדר
העבודה לצורך לסייע לגופים הקולטים מבטיים מן העיר אל הכפר לפעולות
הראשונות בכטה עשרות לירות לכל גפס. בסוף שנת התקציב הקודמת הוצמנו
למסדה זו 100 אלף ל"י. סכום שהעזרה תינתן על ידי קרן שתאורגן על-בטיס
לירה מול לירה. מאחר שהמרכז החקלאי העיר את תשומת לבנו שבעיה מעין
זו קיימת גם בטושבים ותיקים, שגם כן קולטים משפחות בקנה-מידה מסויים,
צרפנו לקרן זו עוד 50 אלף ל"י ויחד עם ה-100 אלף ל"י שהתקציב הקודם,
הקרן תגייס סכום של 300 אלף ל"י. ואם כי בכל זאת סכום זה אינו כה
גדול, הוא יוכל לענות לצרכים הנוערים ביותר בשטה זה.

משרד לסעיף, תעסוקה חקלאית בהתישבות
החדשה, 900 אלף ל"י, האמת היא שעוד בשנה שעברה כאשר התחלנו בפעולה
צנועה זו, אמרנו שצריך להבטיח השלמה עד 12 ימי עבודה למתישבים חדשים
בתנאי שהם טעבדים את משקיהם ביתר היסים, והכוונה היתה אז לטושבים.
לפני כמה זמן צורפו לרשימה הקיימת מספר קיבוצים צעירים הנמצאים באותו
מזב, אבל בעיקר סעיף זה מכונן לטושבי עולים, בו בזמן 8-ה קיבוצים
שנוטפו לרשימה הם קיבוצים צעירים לא מקרב העליה החדשה.

משרד לסעיף, מסדר הקרקע וסרעה טבעי, זוהי
פעולה המכוונת לספר את הטבע לא מבחינת הנוף הנראה לעין אלא מבחינת שטירת
הקרקע מפני הסוף, רגולציה של ואדיות וכו'. המרעה הטבעי זוהי פעולה
בעלת אופי אחר, האמקט החקלאי שפעולה זו טורגט כמעט מיד, בו בזמן
שהפעולות במסגרת שיסור הקרקע נותנות תוצאות בטרות הזמן.

בתקציב החקלאות תמצאו גם כן את
הסעיף הזה ושה סוקצבים במקביל לסכום זה עוד 400 אלף ל"י. נוסף על
כך ישנו עוד סעיף של 200 אלף ל"י - הלוואות למסקים לסיסור הקרקע.

סעיף, הלוואות לעבודות צבוריות ופיתוח
במסגרת הרשויות המקומיות" לא יהיה בתור הלוואות כי אם בתור השקעות.
סעיף זה מכונן להשתתפות בכיסוי ההוצאות של ימי העבודה שיינתנו בתחום
ספורזר על פני כל הארץ, בראש וראשונה בישובים שנמצאים במצב קשה כמו לוד,
רכלה ועוד, ישוברים בהם נמצאים דיכוזים של עולים רבים. סעיף זה מכונן
לתעסוקה והוא מפרנס את סוג הפועלים תמושי הכוח והזקנים, שגם לו השתפר
המצב יהיה צורך בהעסקתם.

הסעיף, הון חוזר להרחבת הקליטה במפעלי
תעשייה ומלאכה" כולל, כפי שאתם רואים, גם את ענפי המלאכה השונים, מולח טבעי
הדבר שהמלאכה לא תתפוס מקום עצום בריבוי התעסוקה. ההגבלה העיקרית היא
מפעלי המלאכה אינם יכולים להעסיק אלא פועלים טאוטנים בלבד על כן
ענף המלאכה אינו נותן סיכויים גדולים להגברת התעסוקה, אבל מאחר שהענין
חשוב כשלעצמו, יבוסט באופן ראוי בסעיף זה.

הלוואות לרשויות מקומיות

הינו"ר י. גורני:

התקציב בסעיף זה הוא 7.7 מיליון ל"י
בתוספת 650 אלף ל"י שהם משולבים בתקציב
לעבודות להגברת התעסוקה. כאן ניתן פירוט לפי המחוזות ולא לפי המטרות.
חסר גם עוד אחד אחד - החלוקה לפי עיריות. הוצאות מסומיות וחוטיות

ז. ספר:

בקשר לסעיף "פעולות טיווחדות לשפיר טצב התעסוקה" ברצוני לשאול כיצד מתישב דבר זה עם המדיניות המוצהרת שהכונה היא לכוון את התעסוקה לאיזורי פיתוח ולא לעיר.

טונים?

(ב) מה פירוש הסעיף "הלוואות למפעלי פיתוח

ט. דייון:

מהו הסודד לפעולות של הרשויות המקומיות? בדרך כלל יש לוטר כי הישובים החקלאיים מוזנחים בהשוואה לעיר, מדרכות אין בכפרים כלל. אני שואל, לפי מידה סודד מתבצעת הפעולות במסגרת תקציב הרשויות המקומיות?

צבוריים?

(ב) אשר לסעיף "פיתוח רשת החשמל" במחוז הדרום, האם הכוונה היא לחשמל בישובים חקלאיים חדשים או בישובים ותקים?

(ג) מה פירושו של סעיף "הקמת בנינים

(ד) בסעיף ביוב אני רואה סכומים לא קטנים; אני יודע שהקיהוצים עמלים הרבה כדי להשיג קרן לצרכי ביוב; האם סעיפי הביוב במחוזות מסויימים כוללים גם ביוב בישובים חקלאיים?

היו"ר י. גורי:

הסכום של 1.6 מיליון ל"י שהוקצב לשלב הראשון להקמת ביוב באיזור דן צוין כשלב א'; באיזה פרספקטיבה של זמן צריכים לבוא השלבים הבאים?

סר טריאל:

בתוך התקציב הזה ישנם סכומים שהם כבר מסוריינים ואינם נתונים לדיסקרציה של משרד הפנים, ולעומת זאת עומדים לרשות משרד הפנים סכומים יותר גדולים מאשר סופיעים בתקציב הפיתוח. ראשית כל אנו מוגבלים בקשר לתוכנית הביוב באיזור דן. 1.6 מיליון ל"י סייבתנו על ידי משרד הפנים לביצוע תוכנית הביוב באיזור דן מהווים רק חלק קטן מהסכום הכולל של התוכנית כולה שסתכמת ב-28.5 מיליון ל"י, לעת עתה ישנן תוכניות לביצוע חלק התוכנית וזה סתכמת ב-16.5 מיליון ל"י. הסכום הזה יוצא לטיהור מי הירקון ולטיהור החוף מאידך. הטנם יכולנו לא להוציא 16 מיליון ל"י כי אם להסתפק ב-5 מיליון ל"י בלבד, אולם הממשלה החליטה שאין להסליך לים את מי הביוב כי אם להקים סכון לטיהור המים, דבר שיאפשר את ניצולם. אם התוכנית של 16.5 מיליון ל"י תבוצע, הרי היא תבוצע תוך 4 שנים.

מלבד הסכום הזה אנו מוגבלים בסכום של 400 אלף ל"י שכבר הוצא. עם תום שנת התקציב החולפת מצב התעסוקה היה ירוד בעיטה בערים, ואז הוסכם בין שר המוצר לבין שר הפנים שעל חשבון התקציב הפיתוח של השנה הנוכחית יתן משרד הפנים סכום של 400,000 ל"י כהלוואות לרשויות מקומיות בכל חלקי הארץ, הלוואות שהועמדו בינתיים לרשותן של 10 רשויות מקומיות.

ישנן עוד סכום אחד לבעיות הביוב שאינן עומד באופן יסיר לחלוקת משרד הפנים. אתם יודעים עלהקרון הנקראת קרן הרצפלה אשר מטרתה להקים ביוב במסקים קבוציים. הסבבים במסקים אלה מסודרים כך שמכרזיים לעשות את הטרותיים בתוך הבתים עצמם. על כן נחוץ לבנות מערכת ביוב במסקים אלה. הסכום שהוקצב למטרה זו, 400 אלף ל"י, יפעיל עוד סכום נקביל באותו גודל, באופן שהסך הכל יהיה 800 אלף ל"י או קרוב לסיליון ל"י. השותף העיקרי זאת היא הסוכנות, אבל אנו מקווים ששיג שותף נוסף שנו בקבל עוד 200 אלף ל"י, באופן שנעגל את הסכום לסיליון ל"י. נוקמה ועדה שסתתפיים בה נציג המרכז החקלאי, נציג משרד החקלאות, נציג משרד העבודה ונציג הסועצות האיזוריות, אשר תסליץ על אופן חלוקת הכספים.

כל הסכומים האלה פלוס הסכום הררבה ססתכמים ב-2.6 מיליון ל"י וזהו סכום שאינו עומד לדיסקרציה משרד הפנים.

באנו לידי הסכם עם הבנק הלאומי, הבנק לדיסקונט, בנק הפועלים ובנק הוואה וחכונן שרוב רובן של ההלוואות תבתנה באמצעות הבנקים הנ"ל, והם מצידם יוסיפו סכום של 25% מהסכום שאנו ניתן. אנו מאמינים שעל ידי זה הסכום יעלה ב-1.25 מיליון ל"י, וסכום נוסף זה גם כן יתחלק כהלוואות לרשויות המקומיות.

כעת אסביר כיצד אנו מכינים את תקציב הפיתוח, ולמה לא טופיע פירוט כפי שהיו ר"ר בלשם. בשעת הכנת תקציב הפיתוח אין אנו יודעים מה יהיה הסכום שיועמד לרשותנו, אבל ביתנו הוראות שעלינו להכין הצעת תקציב ידענו שאין אנו יכולים להכין הצעה המבוססת על סכום בלתי מוגבל, כל אילו היינו צריכים להכין הצעת-תקציב שתענה לכל דרישות הרשויות המקומיות, היינו מגיעים ועובדים על 40 מיליון ל"י. על כן למפע המבול את הרשויות המקומיות והורנו לסטובים על המחוזות - יש לנו 6 מחוזות - להכין הצעות תקציב, כל אחד בסכום כולל של 2 מיליון ל"י. התקבל תקציב של 12 מיליון ל"י אשר בהמשך הזמן הצטמצם, לפי הוראות האוצר, עד כדי הסכום הנוכחי. חלוקת התקציב תהיה כדלקמן: מחוז ירושלים - 600 אלף ל"י; מחוז הדרום - אשר כולל נפת אשקלון, נפת באר-שבע וכל השטח מגדרה עד-אילת - 600 אלף ל"י; מחוז תל-אביב - פרט למפעל הביוב - 1 מיליון ל"י (מחוז זה כולל בת-ים, חולון, גבעתיים, בני-ברק, הרצליה, תל-אביב); מחוז המרכז - מנתניה ועד גדרה - 900 אלף ל"י; מחוז חיפה - כולל חיפה העיר ונפת חדרה, צפונית מנתניה ודרומית טהקיריות - 900 אלף ל"י; מחוז הצפון - כולל נפת עכו, צפת, כנרת ועפולה - 900 אלף ל"י. אלה הם הסכומים שעומדים לרשותנו. אולם כל אחד מהמחוזות האלה יקבל למעשה תוספת של 25% על הסכום שאנו מיטרנו לו כהלוואה.

על סמך התקציב הנ"ל בקטנו תוכניות סדריקות מהסטובים על המחוזות. הורכבה ועדה שבה משתתפים המנהלים הכלליים של משרדי האוצר, העבודה והפנים אשר בדקה את התוכניות של הסטובים על המחוזות ובהסכמה כללית נתאסרו, או שונו, התוכניות, ובקבעה חלוקת הסכומים שנקבל מהבנקים.

אשר למפעלי הפיתוח. יסוים מפעלי פיתוח שונים שהם בעיקר מפעלי פיתוח בשטח הכפרי ונעשים באמצעות הסועצות האיזוריות. מפעלי פיתוח אלה הם בעלי אופי שונה, אם זה ניצול הכבול בסועצה האיזורית בגליל, או פיטום בקר בסועצת נעטן, או מפעלים אחרים שנעשים על ידי הסועצות האיזוריות.

מה"כ דיין שאל מהו האודד לרשויות המקומיות בבואן לבצע פעולותיהן. תהי שאלה שאין אפשרות לענות עליה. קשה לעשות טודד מפני שאין לנו פורטולה לחלוקת הכספים. אולם אנו קבענו בהתאמת הכלליות אל הסטוביה על המחוזות על איזה בסיס צריך לבנות את התקציב, ראשית כל צריך להיות ברור שהתקציב הזה מוקדש לפעולות פיתוח וכל הכספים צריכים להיות מוקדשים לבעיות מים, ביוב וחשמל. סעיף החסטל רוב רובו סכוון למחוז הדרום, כולו לישובי עולים חדשים שאין בהם חסטל. הסוכנות היהודית תעביר את החסטל מהקור הראשי לטושב, היא תקים טרנספורטטור, אנו נעביר את הקוים בתוך הכפר עצמו, ואילו המתישב יצטרך לחבר את ביתו לקו סעודה ברחוב. אנו מאמינים שנוכל עוד בסך השנה הנוכחית לתת חסטל לכל הישובים על רצועת עזה, ואין זו רק בעיה של העלאת דמת-החיים, כי אם זה גם יטבע בריחה טאותם הישובים, ונוסף לזו אנו רואים בזה בעיה בסחובית מסדרגה ראשונה. התקציב יספיק בערך לסיפוק חסטל ל-40 ישובים.

ישנו עוד סכום לחסטל, לא בדרום אלא בקריית טמונה בצפון; גם הסכומים בבית-טזמיל יקבלו חסטל וכן יקודות הדרומיות של קסטן והקסטל. אבל עיקר התוכנית מוקדשת לדרום.

הטודד לעריכת התוכנית היה ראשית כל מים, שנית ביוב - דברים שהם על אחריותה של הרשות המוניציפלית - בתוספת לתוכנית החסטל, ובפקרים מסויימים - דרכים פנימיות. הקדשנו גם כספים לבעיות בסחוביות, בפקרים נדירים לגדרות ובטקרה אחד לביצורים.

אלה הן ההנחיות שמתנו למטובנים על החוזות,
על סגת שידעו על מה לבטס את תוכניותיהם.

אשר לסעיף בנינים אבוריים; סכום זה טוקדט
בעיקרו, אם לא כולו, להקמת טטרדים למעצות האיזוריות.

אשר לחלוקת הכספים בין הרשויות המקומיות,
אקרא לפניכם את סכומי החלוקה, כפי שנקבעו על ידנו. (קורא).

יש לזכור שלרשויות המקומיות ישנן מקורות
כדי להחזיר את רוב הכספים שהן תקבלנה כהלואות. בנוגע לבירוב, אזורי
המקומות הנהנים מסבו חייבים לשלם את הוצאותיו ב-100%, בטסך טספר שנים,
כלומר להלוואות לבירוב יש לרשויות המקומיות סקור טובטח להחזרת הכספים;
בקטר לסלילת הדרכים הרשות המקומית מטתפת רק ב-25% ואילו 75% טטלטים
דיירי הבתים טסני צדי הרחוב; טים זהו טצרך טתטיד בטכר, ואם כי עיריית
ירושלים טפטדה טזה, הרי ברוב הרשויות המקומיות טפעל הטיס אינו טהווה
הפסד כי אם רווח. על כן יש בטחון, אם כי לא טוחלט, טעל ידי זה אין
אנו טערערים את הטצב הכספי של הרשויות המקומיות, אלא יש להן בטסים
ומקורות באמצעותם יוכלו להחזיר את ההלוואות.

בירי י. גורי:

יש לי טאלה הנוגעת לחלוקת הטענק. אנו
קייטנו יסיבה טטותפת של ועדת הכספים וועדת
הפנים בה נתקיימה פגיטה עם טר הפנים וטר האוצר ונקבעו בהטכטה כללית
את עקרונות חלוקת הטענק. לפי עקרונות אלה יתחלקו היטובים ל-3 טוגים -
יטוב דגיל, יטוב עולים - או יטוב טעקב גידולו הפך להיות יטוב עולים -
וטועצה איזורית. לסוג הראטון קבענו בקודה אחת, לסוג הטני - 2 בקודות
ולסוג הטליטי 5.5 בקודות. טר הפנים טטר לי טעדיין טעבד את רטיטת החלוקה
וטיטטיא אותה לוועדת הכספים לכטתהיה טוכנה.

טר טריאל:

אני טאד טצטר על החלטת זו, טפני טהיא טטטירה
הרבה לטרירות לבו של טטרד הפנים ואין טורטולה
טדוייקת, גדומה לטותה טורטולה טאנו הצענו. אי אפטר למטל-להטות את טצבה
של עיריית גית-טאן בטצבה של עיריית בתניה או טודל-אטקלון, וקטה יהיה
להחליט בלי טרירות לב טה זה יטוב עולים וטה לו. לטרות טכולט יטנו
להגיע להחלטת צודקת, תטיד יהיה פתחון-טה טרצינו לטנוע אותו על ידי
הטורטולה טאנו הצענו.

הירי י. גורי:

אני רוצה לומר טזהו דווקא קריטריון
אוביקטיבי, טפני טהבטיס הוט האוכלוטיה.
טטרד הפנים הציע בתחילה טורטולה אחרת, טכל יטוב יחולק לפי הרכב
האוכלוטיה שלו, אורחים עד 1950 ואחרץ 1950, אולם כדי להפעיל טורטולה
זו צריכה להיות אינפורטציה טדוייקת על הרכב האוכלוטיה, וטוסף
על זה צריך להביא בחטבון טאוכלוטיה אין זה דבר טטטי אלא טטתנה, על כן
קטה טאד לבצע טורטולה זו.

טר טריאל:

ביטים הקרובים אטציא את הרטיטה לוועדת הכספים.

חברות אבוריות

טר עילם:

אין פירוט לסעיף זה טפני טאין פה ענין של
התקטרות טוקדטת, אם כי בטעה זו יטנו כטר פירוט.
זהו גורם-עוזר לפעולות פיתוח בעלות אופי טטויים. ישנם סכומים שיטנתנו
כהלוואות לפעולות טיכון של חברות אבוריות, כמו רטקו ואחרות, וכן טופיע
טעיף בולט - עטידר, בקטר לכל אותה רטת של מלאכת הטיפור הבעטיית על
ידי עטידר, כן טופיע סכום על חטבון קופת-חולים - פעולות פיתוח ביחס
למרפאות והטלטת טריה של פעולות בירוב בטסקים עד לטטדיה טטוייקת.
טעיף זה יבוצע באמצעות חברות אבוריות וכל הטכומים יינתנו כהלואות.

גם בסעיף להגברת התעסוקה יטנו סכום של 500 אלף ל"י למטרה זו, ביחד יוצאו בסגרת הפעולות האלה 1.3 מיליון ל"י על ידי תקציב הפיתוח, אולם יחד עם עזרת הבנקים הסכום יגיע ל-2 מיליון ל"י. יטנו כאן סעיף מטעם גמר בנין חטי טבריה, בזה אני רוצה לומר שהפעולות מפורזות על פני כל הארץ והן פעולות בעלות אופי טובה, שאינן מוצאות את מקומן בסעיפים הספציפיים של התקציב. במידה שהלואות הן לזמן ארוך, חל עליהם סעיף ההצטדה.

בנינים למטרות רפואיים, לבתי-ספר ולמטרות משלתיים

היו"ר י. גורי:

בנוגע לבניית בתי-ספר יש מצב שונה לפני שנתיים, בתקציב 1952/53 היו 5 מיליון ל"י לבנין בתי-ספר, ובאשר סכום 3 מיליון ל"י הם על חשבון שנת התקציב 1952/53 ו-2 מיליון ל"י על חשבון שנת התקציב 1953/54, אולם ט-3 המיליונים של שנת התקציב 1952/53 רק 2 מיליון ל"י יסולקו עד אפריל 1953 ואילו המיליון הנותר יסולק בחדשי אפריל, מאי, יוני ויולי 1954. והמיליון הזה מתגלגל מטעם לשנה. בזמן המ"ס על ענין זה אשר סר האוצר סרוגים את המיליון הזה כחוב.

סר ארנון:

הקצבנו לבניית בתי-ספר סכום של 2.4 מיליון ל"י בידיעה שמותר עוד פעם להתחייב על מיליון נוסף שיסולק בחדשי אפריל, מאי, יוני ויולי 1955.

היו"ר י. גורי:

פירוש הדבר שאפשר לחלק בין הרשויות המקומיות 2.4 מיליון ל"י עד חודש יולי 1955, והסכום יסולק בטווח. נוסף על זה צריך להיות ברור שאין מיליון זה נחשב כחלק מהתקציב לשנת 1955/56, אלא כתשלום חוב על חשבון התקציב לשנת 1954/55.

סר ארנון:

כן, אבל בלי להתחייב על גודל התקציב בשנה הבאה.

סר עילם:

ישנו הסכם בין משרד העבודה ומשרד החינוך להפריש 3/4 מיליון ל"י מתקציב החינוך ומאגף השיכון, ביחד 1.5 מיליון ל"י אשר יסמסו להקמת כיתות טחצית הסכום בהתייחסות החדשה ומחצית בשיכונני עולים. מאגף השיכון בטל על עצמו להקים את הכיתות האלה לאלתר, מתוך חסרים שיש לו, על חשבון המיליון הזה.

סר דיין:

אני מבקש להטציא לנו דסיטה של כל הישובים בהם חסרות מרפאות ורסיטה של חלוקת הסכום

המוקדש לבניית בתי-ספר.

סר ארנון:

בקשר להקמת בתי-חולים אני מציע להזמין באי-כוח משרד הבריאות.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30.